

Bewegen • De overheid stopte sinds 2008 vele honderden miljoenen euro's in de zogenoemde buurtsportcoaches. Die moeten mensen aan het sporten krijgen. Of dat werkt, is nooit objectief vastgesteld.

Overheid blijft geloven in de buurtsportcoach als toverwoord

Kick Hommes
redactie sport

Nederland sport en beweegt steeds minder, maar nieuwe plannen om het tij te keren kwamen er op Prinsjesdag niet. Wel houdt de overheid vast aan het deels meefinancieren van de zogenoemde buurtsportcoaches. Deze coaches moeten met laagdrempelige initiatieven in wijken mensen aan het sporten krijgen.

Er is één probleem met de regeling, die al sinds 2008 bestaat: niemand weet of die echt leidt tot structureel meer sporten en bewegen. In de laatste evaluatie, die eind vorig jaar in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport werd uitgevoerd, wordt geconcludeerd dat 'gerichte metingen naar de impact van de regeling ontbreken op landelijk niveau en meestal ook op gemeentelijk niveau'.

Kwetsbaren in beweging

Het was niet voor het eerst dat de effecten niet konden worden vastgesteld. In 2015, zeven jaar na het begin dus, informeerde toenmalig minister Edith Schippers de Tweede Kamer: 'Het blijkt lastig om deze effecten (meer sportdeelname, red.) goed en nauwkeurig te meten en di-

rect te relateren aan de inzet van buurtsportcoaches. (...) Ik kan nog geen uitspraken doen over significante positieve effecten op basis van kwantitatief onderzoek.'

Toch blijft de buurtsportcoach het toverwoord in het sportbeleid bij de overheid. Het Rijk betaalt zo'n 25.000 euro per voltijd baan (1 fte), de rest moeten gemeenten bijleggen. Door het hele land waren in 2021 ruim zesduizend personen actief als buurtsportcoach of cultuurcoach, verdeeld over 348 van de 352 gemeenten. Van hen is 80 procent actief als sport- of beweegcoach, en 20 procent als cultuurcoach.

De overheid stopt al jaren miljoenen euro's in de regeling, komend jaar 86 miljoen. Sinds 2008 is inmiddels al ruim 2 miljard euro uitgegeven. Tegelijkertijd neemt de sportparticipatie van Nederlanders af, zo blijkt uit cijfers van NOC-NSF. Het roept de vraag op of investeren in beleid waarvan het effect niet vast te stellen blijkt nog wel zinvol is.

In eerste instantie werd vanaf 2008 de voorloper van de buurtsportcoach ingezet op scholen. Later, vanaf 2012, werd de focus naar de wijk verlegd. Coaches hebben als doel om mensen in beweging te krijgen, kwetsbaren in de samenleving

Een buurtsportcoach aan het werk op een school in Groningen. FOTO REYER BOXEM

Er sporten minder Nederlanders sinds de buurtsportcoach werd geïntroduceerd

te bereiken en een brug te slaan tussen bestaande sportinstanties en mensen die daar om allerlei redenen niet uit zichzelf heen gaan.

Het is een breed pallet aan landelijke doelen, waar gemeenten veel vrijheid in krijgen. Juist die vrijheid zorgt ervoor dat het effect van de re-

Slechts op een paar plekken wordt lokaal onderzoek gedaan naar de effectiviteit

geling al jaren amper vast te stellen is. Sommige gemeenten investeren in een coach op basisscholen, andere in bewegen in bejaardentehuizen.

Er is meer uit te halen, zegt Lonke Schijvens. Zij helpt namens Kenniscentrum Sport & Bewegen teamleiders van buurtsportcoaches

met monitoring. "Ik herken het beeld dat sommige gemeenten zeggen: we hebben een buurtsportcoach, groen vinkje." Toch is de buurtsportcoach waardevol, vindt ze. "Ik vind het een belangrijke sportprofessional in de gehele sportsector. Er worden mensen bereikt die uit zichzelf niet naar een sportclub gaan. Het werkt."

Opportunistische start

Het systeem kan wel beter worden ingericht, denkt Schijvens. "Wat zou helpen, is als de regeling structureel wordt, en niet elke vier jaar opnieuw moet worden aangevraagd. Bovendien kunnen gemeenten én buurtsportcoaches beter nadenken over wat ze willen bereiken."

rol te geven in de wijk, omdat juist kwetsbare mensen werden bereikt.

De stichting Life Goals, actief in dertig gemeenten, ontwikkelde een monitor voor hun coaches die werken met kwetsbare mensen. Daar zitten ook buurtsportcoaches bij. Volgens de stichting hebben vorig jaar ruim 1300 van de 7324 deelnemers aan een training zich nadien bij een reguliere sportvereniging aange meld. Dico de Jager van Life Goals ziet bij de deelnemers ook 'significante vooruitgang op communicatievaardigheden of zelfvertrouwen'.

Anderhalf miljoen deelnemers

De vraag blijft of er genoeg mensen worden bereikt afgezet tegen het geld dat beschikbaar is, ook omdat met de huidige maatregelen het doel om in 2040 75 procent van de Nederlanders aan de beweegrichtlijn te laten voldoen lang niet wordt gehaald. Die richtlijn schrijft voor dat volwassenen minstens 2,5 uur per week matig intensief bewegen en kinderen dagelijks een uur.

Sinds 2019 wordt de regeling gemonitord door het Mulier Instituut. Dat onderzoek gaat alleen uit van de perceptie van gemeenten. In 2021 gaven 284 van de 335 deelnemende gemeenten door dat opgeteld anderhalf miljoen mensen minimaal één keer aanwezig waren bij een activiteit van een buurtsportcoach. Maar dat is een grove schatting, erkennen ook de onderzoekers.

Tegelijkertijd kampen 23.000 sportverenigingen met financiële zorgen. Moeten zij niet meer worden ondersteund? André de Jeu, directeur van de Vereniging Sport en Gemeenten: "Natuurlijk is de vereniging heel belangrijk. Maar twee derde van de Nederlanders sport of beweegt niet bij een vereniging. Daar moet je rekening mee houden. Als we alles zouden overhevelen naar de sportvereniging, werkt dat honderd procent zeker niet."

Voor volgend jaar wordt een herijking verwacht, omdat de regeling eind dit jaar afloopt. Minister Conny Helder (langdurige zorg en sport) liet in een sportdebat in de Tweede Kamer in juni weten naar een specifieke uitkering te willen, 'om de doelgerichtheid beter te kunnen garanderen'.